

Sağlığın Yolu, Barış ve Demokrasiden Geçer¹

17 Kasım 2025

Türk Tabipleri Birliği (TTB) demokrasi ve barış mücadelesini, mesleki sorumluluğunun ayrılmaz bir parçası olarak, hekimliğin etik ve bilimsel değerleriyle uyumlu biçimde uzun yıllardır sürdürmektedir. 1980’lerde idam cezasına karşı duruşu, 1990’lardaki açlık grevleri sürecinde insan yaşamını önceleyen etik tutumu ve “Savaş bir halk sağlığı sorunudur” ilkesini savunmasıyla, tarihsel olarak yaşamdan yana saf tutmuş, geçmişinden günümüze barışın ve demokrasinin halk sağlığı için vazgeçilmez olduğunu her koşulda vurgulamıştır.

Savaş ve çatışmaların yanı sıra temel hak ve özgürlüklerin askıya alındığı ve demokratik değerlerin ortadan kaldırıldığı ortamlarda yalnızca ölümler görülmemekte; göç, yoksullaşma, ruhsal travmalar, sağlık hizmetlerinin aksaması ve toplumsal çözülme gibi nedenlerle toplumun bütününe sağlık ve yaşam hakkı zedelenmektedir. TTB, antidemokratik uygulamalara, savaşın ve şiddetin yol açtığı yıkımlara karşı çıkarak halkın sağlık hakkını savunmayı temel bir görev olarak benimsemiştir.

Türkiye’de demokrasi, hukukun üstünlüğü ve temel insan hak ve özgürlüklerine saygı açısından derin bir gerileme yaşanmaktadır. İnsan haklarına dayalı bir rejim fikri esasen terk edilmiş; kuralızsızlık, keyfilik ve belirsizlik rejimin varlığını sürdürmesinin temel unsurları haline gelmiştir.

Hukuk siyasi çıkarlar doğrultusunda araçsallaştırılmakta; belediyelere kayyım atanması, belediye başkanlarının tutuklanmasıyla halkın seçme ve seçilme hakkı fiilen ortadan kaldırılmakta, demokratik temsil ilkesi zayıflatılmaktadır.

Kadınlar, LGBTİ+’lar, çocuklar, emekçiler ve yoksullaştırılan tüm kesimler, antidemokratik uygulamalardan en çok etkilenenler arasında yer almaktadır.

Tecrit ve yalnızlaştırmayı en üst düzeyde uygulamak amacıyla inşa edilen ve “kuyu tipi” olarak bilinen hapishaneler insan onuruyla bağdaşmamakta, muhalif kesimleri sindirmeye hizmet etmektedir. Özellikle ağır hasta mahpusların sağlık hakkına erişimleri engellenerek yaşam hakları doğrudan ihlal edilmektedir.

Siyasi iktidarın giderek otoriterleştiği, demokratik süreçlerin tahrip edildiği, toplumsal hakların aşıldığı ve kamusal hizmetlerin tasfiye edildiği bugünlerde hekimliğin mesleki değerleri de aşındırılmaktadır. Mesleki bağımsızlığın ve toplumun sağlık hakkının korunabilmesi için demokrasi mücadelesinin gündelik yaşamın tüm alanlarında sürdürülmesi artık yaşamsal bir zorunluluktur.

Öte yandan, Türkiye’de demokrasi açısından endişe verici böylesine bir gerilemenin yaşandığı koşullarda, hangi gerekçe ile olur ise olsun, “silahların bırakılması” kendi başına hayati bir öneme sahiptir. Kırk yılı aşkın süredir süren çatışma ortamının sonlanmasına dönük her girişim, can kayıplarını önleyeceği için değerlidir ve Kürt sorununun demokratik, barışçıl yollarla çözümünün kapısını aralar.

Çatışmanın durdurulması, silahların bırakılması kararı barış açısından çok kıymetli ve vazgeçilmez olmakla birlikte; Kürt sorununun demokratik ve barışçıl yöntemlerle çözümü, esas olarak demokrasiyi kendi başına değer olarak kabul eden bir yaklaşımla oluşturulan

¹ “Sağlığın yolu, barış ve demokrasiden geçer”, Nusret Fişek, Toplum ve Hekim Dergisi, Mart 1986

“demokratikleşme programı” ile mümkündür. Böylesi bir program, antidemokratik uygulamaların terk edildiği, temel hak ve özgürlüklerin teminat altına alındığı bir ortamda inşa edilebilir. Çünkü hak ve özgürlükler, ayrımsız her yurttaşın insan onuruna yaraşır biçimde eşit olarak yaşayabilmesinin ilke ve normlarını oluştururlar.

Hekimler olarak, uzun yıllar süren çatışmaların yarattığı ağır ihlaller ve travmaların toplumsal düzeyde iyileştirilebilmesi için hakikat arayışı, adaletin sağlanması ve onarım süreçlerini içeren bütünlüklü programların uygulanmasının zorunlu olduğunun farkındayız. Bu süreç, esasları Birleşmiş Milletler Genel Kurulu’nda kabul edildikten sonra bugüne kadar sürekli geliştirilen bildirgelerde de yer aldığı üzere, toplumsal barışın kurulmasının temel koşuludur.

Sadece Türkiye’de değil tüm dünyada silahlanmaya ayrılan kaynakların kamusal hizmetlerin önüne geçtiği günümüzde, hekimler olarak “Savaşa değil barışa, sağlığa, eğitime, halka bütçe” talebinin toplumsal düzeyde örgütlenmesini yaşamsal görüyoruz.

Çatışmanın durdurulması süreci ile tıp ve sağlık ortamını da doğrudan etkileyen antidemokratik uygulamaların iç içe ilerlediği koşullarda, demokrasi ve barış mücadelesinin güçlendirilmesine sağlık alanından katkı sunmak amacıyla, 28 Haziran 2025 tarihinde gerçekleştirilen TTB 77. Büyük Kongresi’nde ortaya konan görüşler doğrultusunda “Barış, Demokrasi ve Sağlık Çalışma Grubu” oluşturulmuştur.

Bu doğrultuda, 13-14 Aralık 2025’te TTB’nin temel varlık sebebi ve gücü olan hekimler başta olmak üzere tüm sağlık emekçilerinin katılımına açık “Sağlık İçin Barış ve Demokrasi Çalıştayı” düzenlenecektir. Çalıştayda, barış ve demokratik mücadele süreçlerinde sağlık alanından yapılacaklar ele alınacaktır.

Bugün “TTB Barış, Demokrasi ve Sağlık Çalışma Grubu” olarak kamuoyuyla paylaştığımız bu görüşlerimiz, barış, demokrasi ve sağlık talebimizdeki ısrar ve kararlılığımızın bir göstergesi olarak kabul edilmelidir.

Sağlıklı bir toplum yaratmanın yolu, barış ve demokrasi mücadelesinde bir umudun araladığı kapıdan geçmekle hayat bulur. Barışın nefes aldığı, umudun iyileştirdiği bir dünya mümkün.

Türk Tabipleri Birliği Barış, Demokrasi ve Sağlık Çalışma Grubu